

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

X. Studiorum neglectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT X.

Studiorum neglectus.

QVem inter prima Religionis mala si quis numerauerit, non multum aberrabit. nam quid à iuuentute speres, studiorum ardore seposito? vt nihil agat in illo ætatis flore & æstu, nequidquam speres; vt ad meliora conuertat mentem, frustra expectabis: nam qui semel excussit iugum, ad quod ab obedientia destinabatur, reliqua contemnet. & quid potest in ea ætate maius esse, quàm solida fundamenta victuræ in omnem ætatem eruditionis, in salutem proximorum natæ, serio magnoque conatu & ausu iacere? aut quæ res plus apud proximos in venerationem, admirationem, laudem, fidem, sequelam valet, quàm profundæ vt virtutis, ita & conceptæ eruditionis opinio? quam non facillè ignauus quisquam & altioris eruditionis contemptor consequetur. prodet se illius aliquando infantia & inscitia, tantumque ferè à salute illorum promouenda decedet, quantum ab eruditionis opinione.

Iam ad quæ se adolescens neglectis con-

uertet studiis? ad otium, laborum fugam, ad vitia denique omnia, quæ ex otio nasci consueuerunt. aliqua nimirum re necesse vt vacuam à studiis mentem occupet. desunt alia? conuolabit ad vitia, ac tanquam in præceps actus, toto pronus corpore ad ea delabetur; trahetque exemplo suo tenerrimum quemque, inde robustiores etiam, & quibus plusculum virilis pectoris est: tandemque iunctis quasi manibus viribusque, ad profunda labentur vitiorum.

Et ferè virtutes comitantur studia, vt quem seriò totisque animis videris illis incumbentem, pari propè generositate virtutibus insudantem reperias. idem enim propè ardor æstusque qui in studiorum, in virtutum amorem rapiet. longè sanè erit à vitiis, vt quibus assiduis studiis aditum præcluserit. feriis enim occupata mens non faciliè illorum importunitati patebit. occupatio omnis moram postulat, postulatque tempus: quod si negaueris, excluderis ab occupatione. ille negat, qui vniuersum animum iis detinet, & cuius totam mentem studiorum occupauit amor, sancta quadam æmulatione, proximorumque sperata salute, tanquam stimulis actus. qui cum omnem aditum præcluserit vitiis, vir-

tuti

tuti aperuisse censendus est, quæ vltro vacuam vitii mentem occupare solet. sanè paratior mens talis ad virtutum susceptionem est.

Iam studia ferè ipsa, ardorq̃ue illorum, mentem ad magna & generosa prouocat, ad contemptum minimorum & vilissimorum quorumcunq̃ue excitat; ad detestationem impellit vitiorum, vt quæ indigna arbitraturo viro ad maiora gradienti: & cum veretur maculam gloriæ, abstinet ab iis, quæ ad contaminandam illam nata sunt. cum verò virtutem nullo studiis impedimento & dedecori, adiumento verò & honori maximo esse senserit; tanquam in amicam, studiorumq̃ue suorum sociam prona voluntate rapitur.

Adde, longa nos edoctos experientia, pari propè feruore Religiosos ferri in orationem, piasq̃ue exercitationes, quo rapiuntur in studia. Nam & studiorum neglectus ignauiaq̃ue transit in orationem; & scientiarum ac eruditionis ardor in orationis studium. nec difficile est æstuantem studiis animum pari in orationem æstu transferre: vt languentem in studiis, ignauiaq̃ue otiiq̃ue amore subactum, in reliquis ferè languere ac ignauescere videas.

Ab hoc verò studiorū languore omnium

O 5 pro-

propè spiritualium rerum nauseam proficisci, ac quoddam piarum rerum fastidium reperies; inde etiam murmuraciones, detractiones, inuidencias, cibi potusque aueritatem, commodorumque corporis, ac complacendi aliis studium. Nam cum deesse sibi ad maiora subsidia videant, & otij amantes, laboribusque territi, nolint ad ardua conniti, ab aliis ambitioni suæ subsidia mendicant. Inde iam placendi conatus, adulationes, & politici spiritus ingentia semina, in validas arbores nascitura, in potentibus sectionibus & vitionibus fortiter obuiam eatur.

Remedia.

OMnia propè à Superiore pendent. nec difficile est, adolescentiores maxime, quasi substratis ignibus in studiorum ardorem impellere, si modò prius hoc aestu inardescat Superior, remque non perfunctoriè, sed seriò tractet. Si frequenter suos quàm publicè, quàm priuatim animet. Si ardentès, laude & præmiis; ignauos, dedecore & pœnis prouocet. Si hos etiam amoueat à studijs; illos externa quadam paterni affectus beneuolentia accendat.

Magnum etiam momentum in hanc rem

rem magistri adferunt. quos si studiorum laborumque amantes nacti fuerint, pari ardore sanctæ cuiusdam æmulationis studio ad illa rapiuntur. maximè si frequentes & seriæ commendationes illorum accesserint; si amica quædam cum studiorum amantibus familiaritas, & externa benevolentia necessitudo; si frequens in conatu animatio; si ignavos non patiantur inultos; si in priuatis publicisque illos disputationibus ad ruborem etiam patiantur deprimi; si acrioribus stimulent verbis; si frequenti disputationum ac defensionum recursu hos fatigent, ut quos non sociorum exempla, non Superiorum monita, erubescencia extimulent, & pœnarum metus.

Plurimum etiam proderit ad animos excitandos, monita Præfecti spiritus, aliorumque domesticorum Patrum, quibus languidiores familiari aliquo nexu constricti sunt, sociorumque prouocatio.

Inuigilandum etiam Superiori erit, in linguæ Latinæ usum. ferè enim linguæ illius neglectum, studiorum neglectus sequitur. quem enim linguæ Latinæ & elegantia & promptitudo delectat, delectant etiam studia, sine quibus parari illa non potest. quem verò nulla capiunt studia.

nec

nec elocutione gaudebit. Mutuo enim ferè contemptus se duorum horum, amorque sequuntur. neque facile studiorum contemptor linguæ elegantiam amabit, aut sequetur; sequeretur, si amaret. rapimur enim ad amata. amaret, si studia amaret, quæ linguæ calamiq̃ue elegantia exornantur. Dandaque in hoc genere opera Superiori est, vt elegantia etiam in elocutione studeant sui. & turpe est ab externis in hoc genere Religiosos vinciturpius etiam, non posse animi conceptus Romana lingua, tersa & fluente exprimere: sed hæere ad singula virum alioquin non ineruditum, vt qui scientias profiteatur, balbutiat ad illarum explicationem. Neque erit difficile, si exemplo præeat Superior, laudeque, præmiis ac pœnitentiis reliquos excitet, maximeque iuniores, & humaniorum literarum magistros, ac cuiuscunque professionis studiosos. serioque caueat, ne qua in recreationibus lingua, quam Latina vtantur, vt assuetudine vsuque promptam sibi illam, paratamque faciant; ne barbarie sua & Religioni & sibiipsis dedecori, & aliis graues sint.